

In memoriam Danilu Jelencu

Leto 2004 je zopet poseglo v vrste geologov in rudarskih inženirjev. Tako smo se poslovili od staroste slovenske montanistike g. Danila Jelenc, dipl. inž. rudarstva in prvega direktorja Geološkega zavoda v Ljubljani, ki je preminul v svojem oseminosemdesetem letu plodnega življenja...

Rodil se je 1.12.1916 v Trziču na Gorenjskem, kjer je tudi končal osnovno šolo. Gimnazijo je obiskoval v Kočevju in maturiral leta 1935, nato pa se je vpisal na rudarski oddelek Tehniške fakultete v Ljubljani. Takrat ta fakulteta še ni imela oddelka za geologijo. Študenti montanistike so se lahko usmerili v bolj geološko smer med samim študijem. Diplomiral je tik pred pričetkom druge svetovne vojne, marca 1941.

Že kot dijak se je navduševal nad naravoslovjem in rudarstvom, pri čemer ga je podpiral njegov oče, ki je bil rudarski nadzornik v rudniku živega srebra Sv. Ana pri Trziču. Tudi njegov stric je bil rudarski strokovnjak, zaposlen v kočevskem premogovniku. Tako je Danilo imel

že kot študent priliko spoznati razne geološke in rudarske probleme, saj ga je oče vodil po zapuščenem rudniku Sv. Ana.

Že kot študent se je odlikoval po organizacijski sposobnosti in nadarjenosti. Zato so ga tudi izvolili za predsednika Zveze klubov Tehniške fakultete v Ljubljani. V zvezi s to funkcijo je nekajkrat potoval po Evropi, največ po Franciji. Po okupaciji leta 1941 so ga nemške politične oblasti takoj prijele in skupaj z očetom zaprle v Begunje, nato pa sta bila oba izseljena v rudnik svinca in cinka Bleiberg-Kreuth (Rute) na Koroškem. V rudniku Rute se je dodobra seznanil z rudarskimi in geološkimi razmerami ter z gorskimi udari, ki so večkrat grozili tudi obema sosednjima rudnikoma. Koncem leta 1944 je prebegnil ter se priključil partizanom na Gorenjskem in Primorskem. Osvoboditev je dočkal v Trstu, kjer je deloval kot pomočnik načelnika gospodarsko-politične komisije za Istro in Slovensko Primorje ter kot delegat v rudarskem glavarstvu. Pri tem se je močno prizadeval za ohranjanje in zbiranje strokovne dokumentacije rudnikov Idrija in Raša, ki sta bila do tedaj pod italijansko oblastjo.

Po umiku armade FLRJ iz Trsta je bil Danilo premeščen v Ljubljano, kjer se je po šestmesečnem zdravljenju posledic internacije in naporov med NOB pričelo njegovo učinkovito delo pri Planski komisiji LR Slovenije, na področju rudarstva in lokalnega gospodarstva. Bila je srečna okolnost, da je bil na odločujočih položajih v tem času človek z rudarsko-geološkim znanjem in smislom za organizacijo ter dejavnost v Sloveniji. Ves čas se je Danilo zavzemal za formiranje ustanove, ki bi skrbela za odkrivanje in raziskave mineralnih surovin.

Tako je bi ustanovljen leta 1946 Zavod za geološke raziskave LR Slovenije kot samostojna državna ustanova pri Ministrstvu za industrijo in rudarstvo. Leta 1948 se je preimenoval v Zavod za geološka raziskovanja LR Slovenije, vendar pod upravo Ministrstva za rudarstvo

FLRJ v Beogradu. Leta 1950 se je po uredbi vlade LR Slovenije imenoval Uprava LR Slovenije za geološka raziskovanja in za njenega upravnika je bil postavljen inž. Jelenc. Leta 1952 pa je bil ustanovljen Geološki zavod LR Slovenije v Ljubljani in njegov prvi direktor je postal Danilo Jelenc.

Organizacija zavoda je bila za Danila zelo zahtevna naloga, saj je bila do tedaj na razpolago le peščica strokovnjakov. Kljub temu je zavod hitro rasel in se v nekaj letih oblikoval v samostojno, veliko in gospodarsko pomembno ustanovo. Pod njegovim vodstvom so nastali v zavodu oddelki za regionalno, ekonomsko in inženirsko geologijo, hidrogeologijo, geofizikalna merjenja ter sodobni laboratoriji. Ob vseh problemih s pomanjkanjem kadrov, se je ukvarjal še s pridobivanjem novih večjih prostorov, kar mu je uspelo v izredno kratkem času.

Raziskovalna dejavnost Geološkega zavoda je sčasoma prerasla prostor Slovenije, tako da je začel izvajati določene raziskave tudi v drugih republikah tedanje Jugoslavije, in sicer v Črni gori, Bosni in Makedoniji. Poleg vodenja znanstveno-raziskovalne dejavnosti je skrbel za razvoj globokega raziskovalnega vrtnja ter rudarskih raziskav. Zavod je tako izvajal kompletne rudarsko-geološke raziskave nahajališč mineralnih surovin in podzemnih voda. To je bila osnovna za bodoči razvoj Geološkega zavoda Ljubljana, ki je sčasoma prerasel v organizacijo s preko 2000 zaposlenimi. Izvajali pa so po vsej Jugoslaviji in v tujih deželah. Pomembno je bilo tudi sodelovanje inž. Jelenca pri organizaciji prvega geološkega kongresa Jugoslavije v maju leta 1954 na Bledu.

Leta 1957 je bil inž. Jelenc imenovan za člana Sveta za znanost LR Slovenije. Bil je pobudnik za ustanovitev revije *Geologija*, ki je z izmenjavo s podobnimi revijami iz celega sveta postala mednarodno upoštevano glasilo geoloških dosežkov pri nas in v tujini. Danilo je bil tudi član upravnega odbora in strokovnega sveta Zveznega geološkega zavoda. Ob zaključku svojega vodenja zavoda je še uspel organizirati izgradnjo paviljonov in skladišč na Dimičevi ulici, kjer je bila kasneje zgrajena tudi glavna stavba za pisarne in laboratorije.

Še v času vodenja Geološkega zavoda Ljubljana je dvakrat, to je 1956. in 1957. leta odšel v Etiopijo kot strokovnjak Jugoslovanske tehnične pomoči nerazvitim. Prvi obisk je bil informativne narave: obiskal je znana rudišča platine, zlata, bakra, železa soli in premoga, po drugem obisku pa se je ukvarjal z ležišči zlata in cementnih surovin. Na mestu direktorja Geološkega zavoda Ljubljana je ostal inž. Jelenc do leta 1959, ko je v okviru tehniške pomoči nerazvitim sprejel dokončno izziv in odšel v Etiopijo.

Od leta 1959 do 1967 je bil inž. Jelenc nameščen v Addis Abebi kot glavni inženir na Rudarskem ministrstvu vlade Etiopije za raziskave zlata in klastičnih sedimentov. Na tem položaju, na katerem je posvečal glavno skrb raziskavam in pridobivanju zlata v Adoli, je ostal do leta 1967. Nato je do leta 1969 delal na Agenciji etiopske cesarske vlade za razvoj industrije, kmetijstva in rudarstva. Rezultat njegovega dela je bila knjiga *Mineral occurrences of Ethiopia*, ki je izšla leta 1966 ter je podajala v tistem času najpopolnejši pregled etiopske surovinske baze kovin in industrijskih mineralov.

Po povratku v domovino je bil nekaj mesecev v službi pri Rudisu, nato pa je odšel v Lusako (Zambija) kot višji rudarski inženir pri Ministrstvu financ in planiranja, kamor ga je nastavila OZN po programu OPAS. V Zambiji je ostal dobrih 11 let, do maja 1981. V zadnjih letih bivanja v Lusaki je bil svetovalec za rudarstvo in energetiko v Komisiji za načrtovanje pri predsedniku vlade. V Zambiji je Danilo načrtoval pravilen razvoj rudnikov v bakrovem pasu, ki so bili z 51% v državni lasti ter zato vzpostavil stike s podobnimi rudniki v Zairu. Močno se je prizadeval, da bi vzpodbudil raziskave in koriščenje nahajališč tudi drugih mineralnih surovin. Ker je Zambija dežela z zelo razvitim rudarstvom, je v njej takrat delalo okrog 1000 inženirjev geologije in rudarstva. Zato je Danilo skupaj z drugimi strokovnjaki predlagal ustanovitev geološko-rudarsko-metalurške fakultete ter doživel realizacijo te ideje. Rektor univerze ga je imenoval za člana fakultetnega sveta. V času njegovega dela v Zambiji je bil soavtor knjige *Resources and National Welfare: The case of Copper by A. Seidman* in sicer v poglavju *Copper Market, Demand, Supply, Prices and Structure*. V znak priznanja za opravljeno delo je bil imenovan za člana *National Council of Scientific Research of Zambia*.

Že v zadnjem času bivanja v Lusaki je pripravil za UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development) v Ženevi študijo o Nacionalni politiki rudarstva in energetike za obdobje po neodvisnosti Zimbabveja. Tudi po upokojitvi je še ostal aktiven. Po osvoboditvi

Zimbabveja je za novo vlado pripravil študijo o optimalnem izvozu mineralnih surovin iz te države. V letu 1983 in 1985 je na mednarodnem sestanku strokovnjakov pri inštitutu OZN za Namibijo s sedežem v Lusaki oblikoval predlog nacionalne politike razvoja rudarstva v Namibiji. V knjigi *Namibia, Perspectives for National -Reconstruction and Development* je sodeloval v poglavju o rudarstvu. O svojih spoznanjih in izkušnjah je objavil več razprav v mednarodnih strokovnih revijah. Na več mednarodnih konferencah je sodeloval s strokovnimi referati o geologiji in rudarstvu Afrike.

V vseh triindvajsetih letih svojega delovanja v Afriki mu je bila zvesta spremljevalka njegova žena Anica. Tako je tudi nanoslo, da sta njuni hčerki Nataša in Špela – ena deloma druga pa v celoti končali gimnazijo v Addis Abebi, univerzitetni študij pa prva v Ljubljani, druga pa v Franciji na Sorbonni.

Po povratku v rodni Tržič se je inž. Jelenc leta 1981 upokojil. Prvo zimo je imel težave z aklimatizacijo, ker se po tolikih letih življenja v afriškem podnebjju ni mogel privaditi takoj na naše zime. Tako je moral odslej skrbeti, da sta z ženo preživljala zime v Ankaranu.

Leta 1994 je napisal in objavil knjigo *Etiopija in Eritreja, Četrt stoletja v Afriki*. V njej je z njemu lastno živahnostjo opisoval svoje vtise in doživetja v nam takrat dokaj neznanih deželah in ljudeh. Občasno je predaval v mednarodnem centru v Ljubljani afriškim študentom o razvojnih problemih rudarstva ter o upravljanju z mineralnimi nahajališči.

Svoj neumorni ustvarjalni duh je inž. Jelenc leta 2002 posvetil študiju jantarne poti, ki je verjetno potekala tudi preko Ljubelja. To delo je napovedal v razpravi *Utrinki Tržiča, Izzivi na prehodu od pradžnine do sedanjosti* na Mednarodni razstavi mineralov in fosilov v Tržiču istega leta.

Dne 27.9.2004 je ugasnilo bogato življenje inž. Danila Jelenca, ki je zapustilo globoko sled v razvoju več centralnoafriških držav.

Njegova prva leta dela v Sloveniji pa so ustvarila bazo za razvoj modernega Geološkega zavoda Ljubljana, za kar smo mu dolžni globoko zahvalo in priznanje.

Marjan Dolenc
Danilo Ravnikar